



YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Tulevaisuuden näkymät – Ehdotus valtakunnalli- seksi jätesuunnitelmaksi vuoteen 2016

Tarja-Riitta Blauberg
KOKOEKO-seminaari
3.10.2007 Kuopio

-
-
- # Esityksen sisältö

EU:n 6. ympäristöohjelma ja jätestrategia linjaavat jätesuunnittelua

Edellisen jätesuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta

Ehdotus uudeksi valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi

Ehdotuksesta saadut lausunnot

Uusien alueellisten jätesuunnitelmien valmistelu

-
-
- EU:n 6. ympäristöohjelman (2002-2012) jätteitä koskevat ensisijaiset toimet

Jätehuollon tavoitteisiin pyritään seuraavin toimin ottaen huomioon yhdenmetyyn tuotepolitiikan mukainen lähestymistapa ja yhteisön jätehuoltostrategia

- Laaditaan luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja hoitoa koskeva aihekohtainen strategia (annettiin 2005)
- Laaditaan ja toteutetaan jätteen syntymisen ehkäisemistä ja jätehuoltoä koskevia toimenpiteitä (mm. yhdenmetyy tuotepolitiikka IPP, EuP-direktiivi energiaa käyttävien tuotteiden ekologisesta suunnittelusta)
- Laaditaan jätteiden kierrätystä koskeva aihekohtainen strategia (annettiin 2005)
- Kehitetään ja tarkistetaan jätteitä koskevaa lainsäädäntöä (-> jätedirektiivin muutosehdotus 2005)

-
-
- **EU:n uuden jätestrategian tavoite**

Vähentää luonnonvarojen käytön kielteisiä ympäristövaikutuksia (vrt. luonnonvarastrategia)

- jätteen synnyn ehkäisy
- kierrätyksen ja hyötykäytön edistäminen

Vahvistaa EU:n nykyistä jätepolitiikkaa elinkaariajattelun mukaan ottamisella

Tehdä EU:sta kierrätysyhteiskunta

-
-
- ## Uuden jätepuitedirektiivin käsittely

Komission ehdotus jätedirektiivin muuttamisesta
21.12.2005 KOM(2005)667

Direktiivi hyväksyttäneen v. 2008 parlamentin ja neuvoston toisen käsittelyn ja sitä mahdollisesti seuraavan sovitteluratkaisun jälkeen

Ehdotuksessa edellytetään jäsenmailta valtakunnallisen

- jätesuunnitelman laatiminen
- jätteen synnyn ehkäisyohjelman laatiminen

-
-
- **Edellisen jätesuunnitelman vuoteen 2005 tavoitteiden toteutuminen**

Jätteen määrän tavoite: määrä vuonna 2005 vähintään 15 % pienempi kuin vuoden 1994 jätemäärän ja BKT:n reaalikasvun perusteella arvioitu jätemäärä

-> toteutui yhdyskuntajätteen ja joidenkin teollisuusjätteiden osalta

-> ei toteutunut talonrakentamisen jätteiden osalta

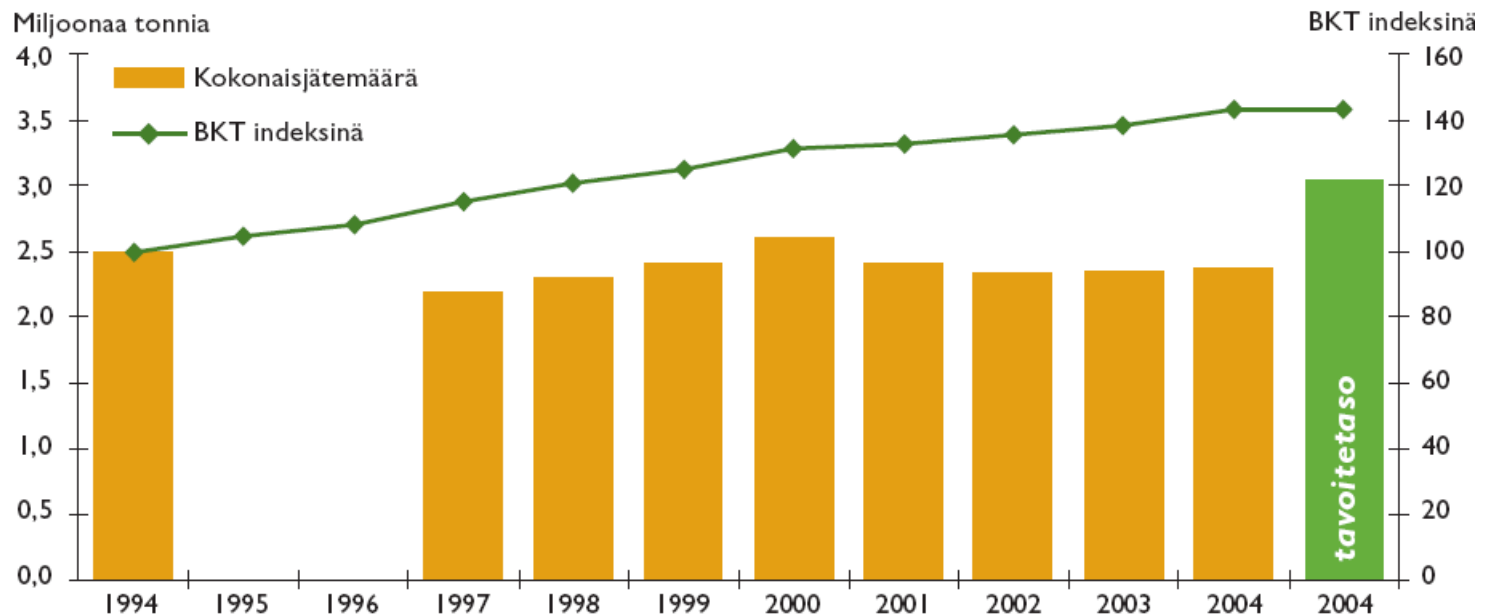
Jätteen hyödyntämistavoite: 70 % vuonna 2005

-> yhdyskuntajätteillä 38 %

-> talonrakentamisen jätteillä 38 % (vrt. 20% v. 1995)

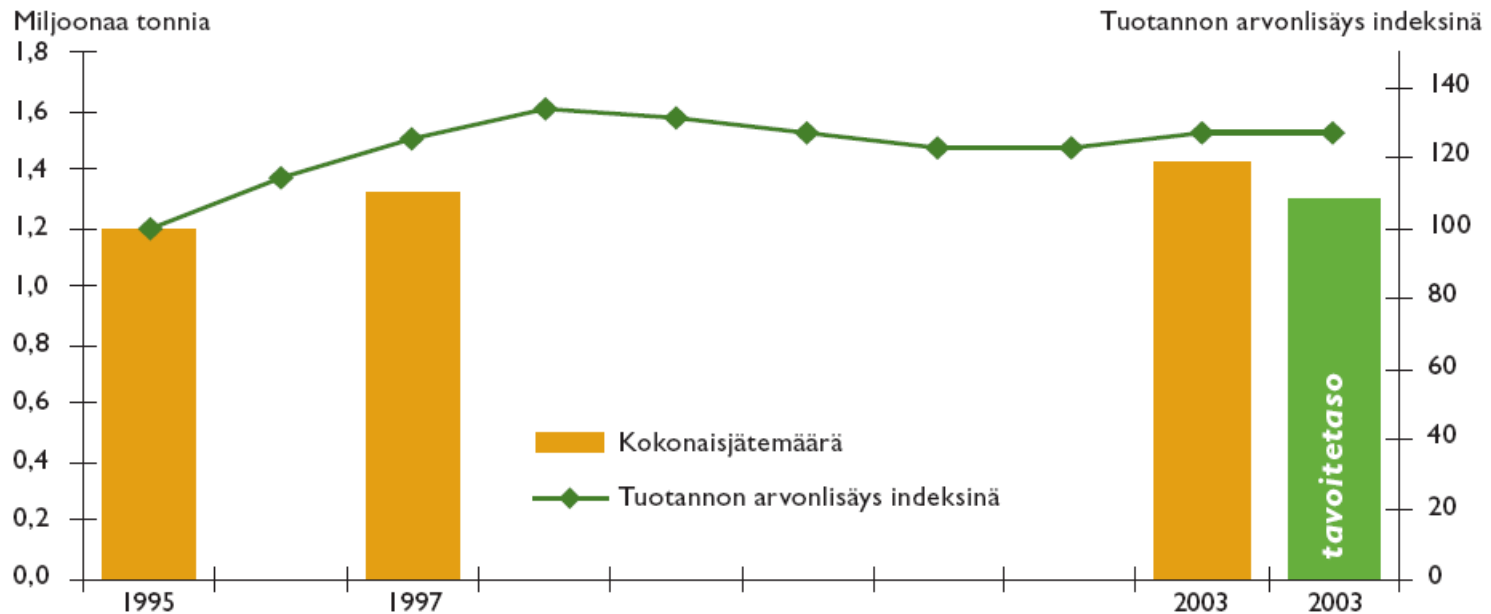
-> teollisuuden jätteillä 60 % (vaihtelee toimialoittain)

-
-
- Yhdyskuntajätteen määrä 1994-2004 ja edellisen jätesuunnitelman tavoite



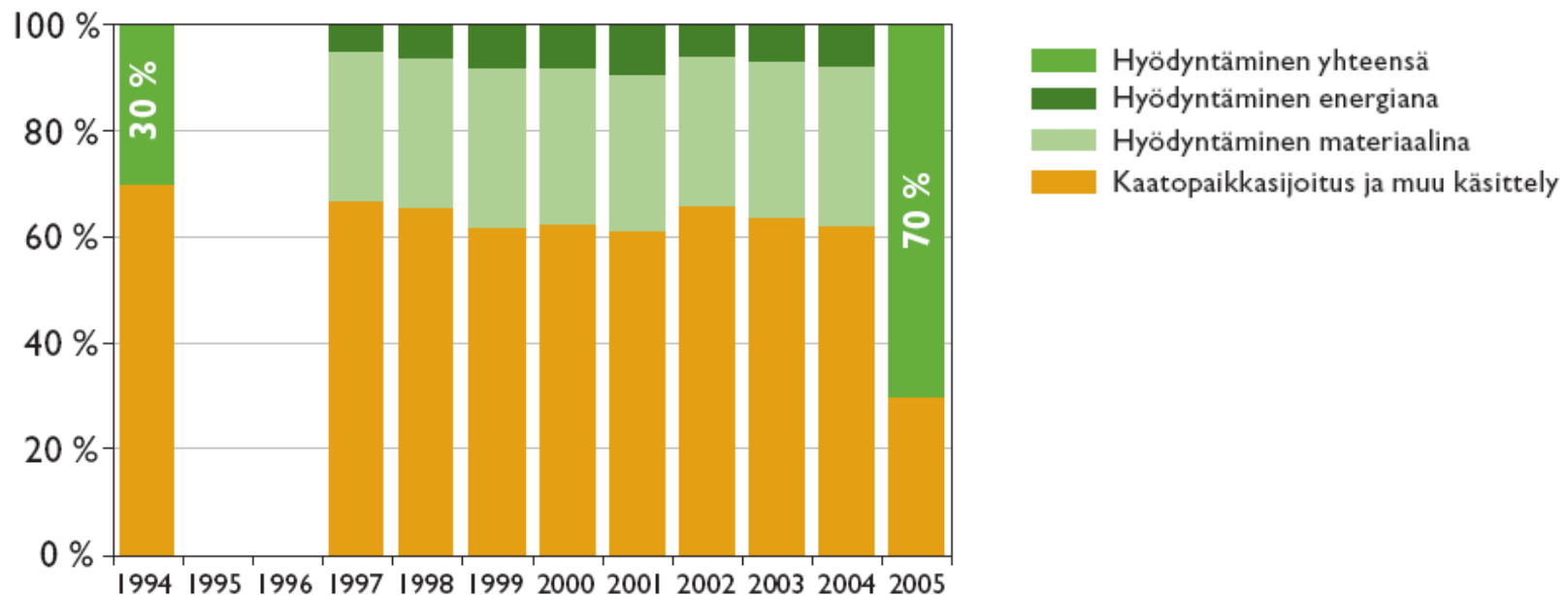
Lähde: Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016 /
Taustaraportti. Suomen ympäristö 16/2007

-
-
- Talonrakentamisen jätemäärä 1995-2003 ja edellisen jätesuunnitelman tavoite



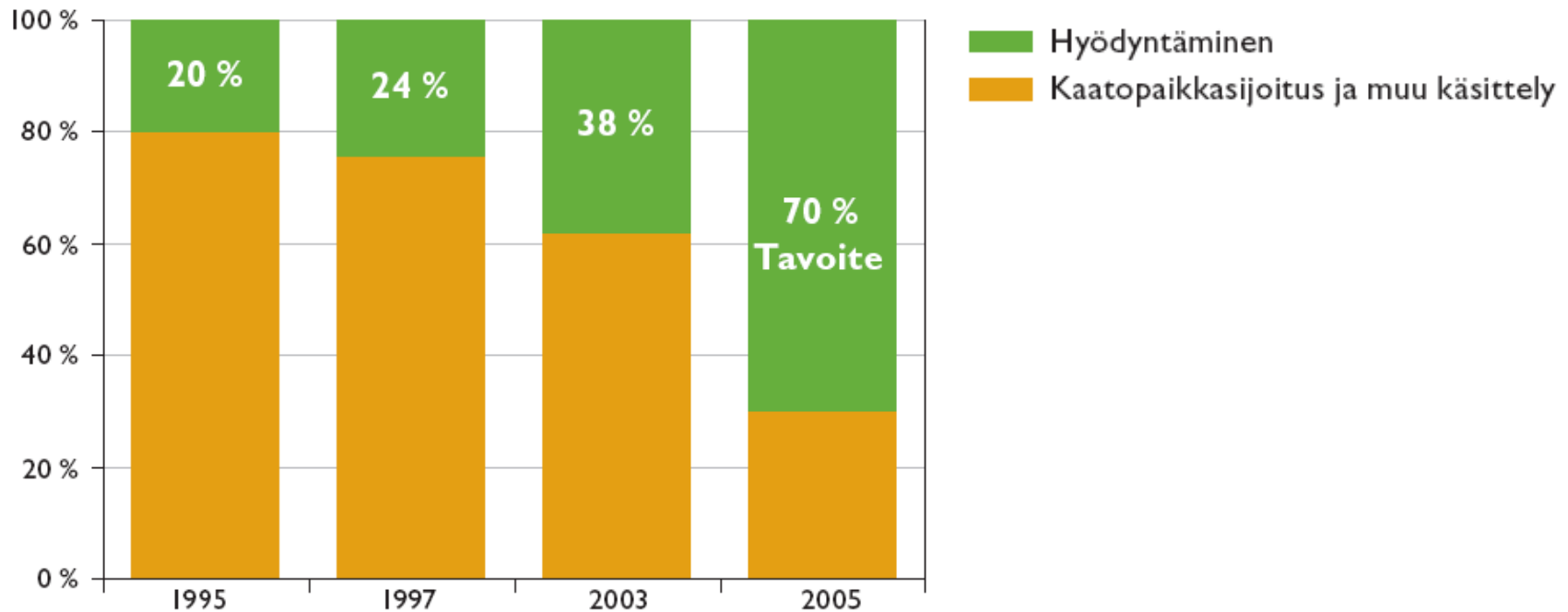
Lähde: Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016 / Taustaraportti. Suomen ympäristö 16/2007

-
-
- Yhdyskuntajätteen hyödyntäminen 1994-2004 sekä edellisen jätesuunnitelman tavoite



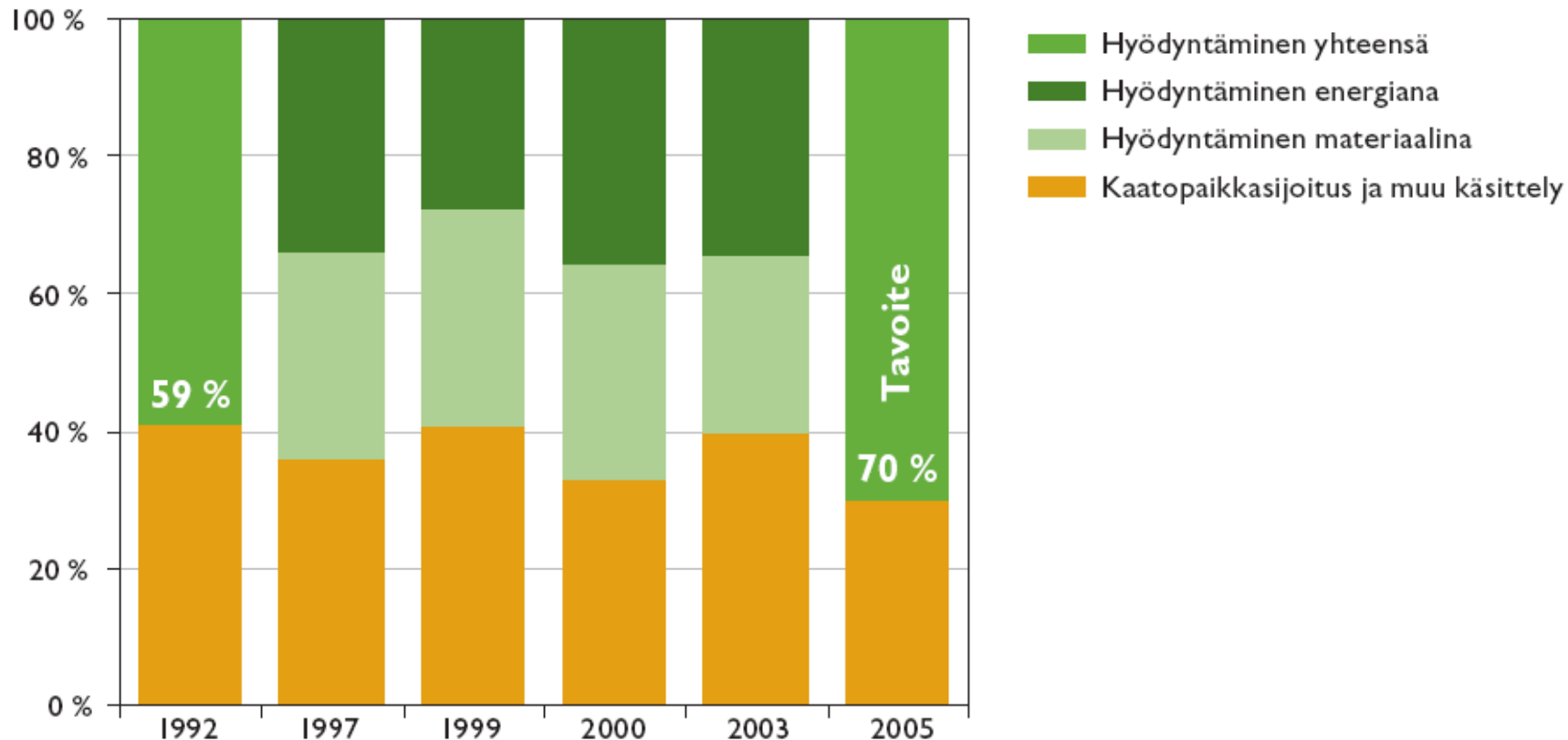
Lähde: Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016 /
Taustaraportti. Suomen ympäristö 16/2007

-
-
- Talonrakentamisen jätteiden (ilman jätemaita) hyödyntäminen ja tavoite



Lähde: Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016 /
Taustaraportti. Suomen ympäristö 16/2007

Teollisuusjätteiden hyödyntäminen ja tavoite



Lähde: Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016 /
Taustaraportti. Suomen ympäristö 16/2007

-
-
- Työryhmän ehdotus uudeksi valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi (VALTSU) vuoteen 2016

Työryhmä luovutti ehdotuksensa tammikuussa 2007

Ehdotus uudeksi valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi ja jätelain kokonaisuudistuksen linjauksiksi lausunnoilla keväällä 2007

- Lausuntoja annettiin yhteensä 68 kpl (eri hallinnon alat, elinkeinoelämä, kuntasektori, jätehuollon toimijat ja järjestöt)

Ehdotus uudeksi VALTSUksi valtioneuvostoon syksyllä

YM ohje valtakunnallisen ja alueellisten jätesuunnitelmien (ALSU) yhteensovittamiseksi

-
-
- Ehdotus valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi vuoteen 2016

Sisältää Suomen kansallisen jätteiden synnyn ehkäisyn suunnitelman -> tuotannon ja kulutuksen materiaalitehokkuuden parantaminen

Suunnitelmassa korostettu jätealan yhtymäkohtia muihin ympäristöpolitiikan sektoreihin (kemikaalipolitiikka, luonnonvarojen kestävä käyttö, ilmastopolitiikka, ympäristöterveydenhuolto, maaperän suojele ja teknologiapolitiikka)

Jätehuollon päämääräksi 7 teemaa, joille esitetään tavoitteita ja niiden toteuttamiseksi keskeiset ohjauskeinot vastuutahoineen

Lisäksi esitetään lukuisille eri toimijoille suosituksia toimenpiteiksi

Luonnonvarapolitiikka
Kestävä tuotanto ja kulutus
Tuotepolitiikka

Materiaali-
tehokkuus

Kierrätys

Kemikaalipolitiikka

Teknologiapolitiikka

Jäte-
osaaminen

Organisointi
suunnittelu
osallistuminen

Vaarallisten
aineiden
hallinta

Ilmasto- ja energia
politiikka

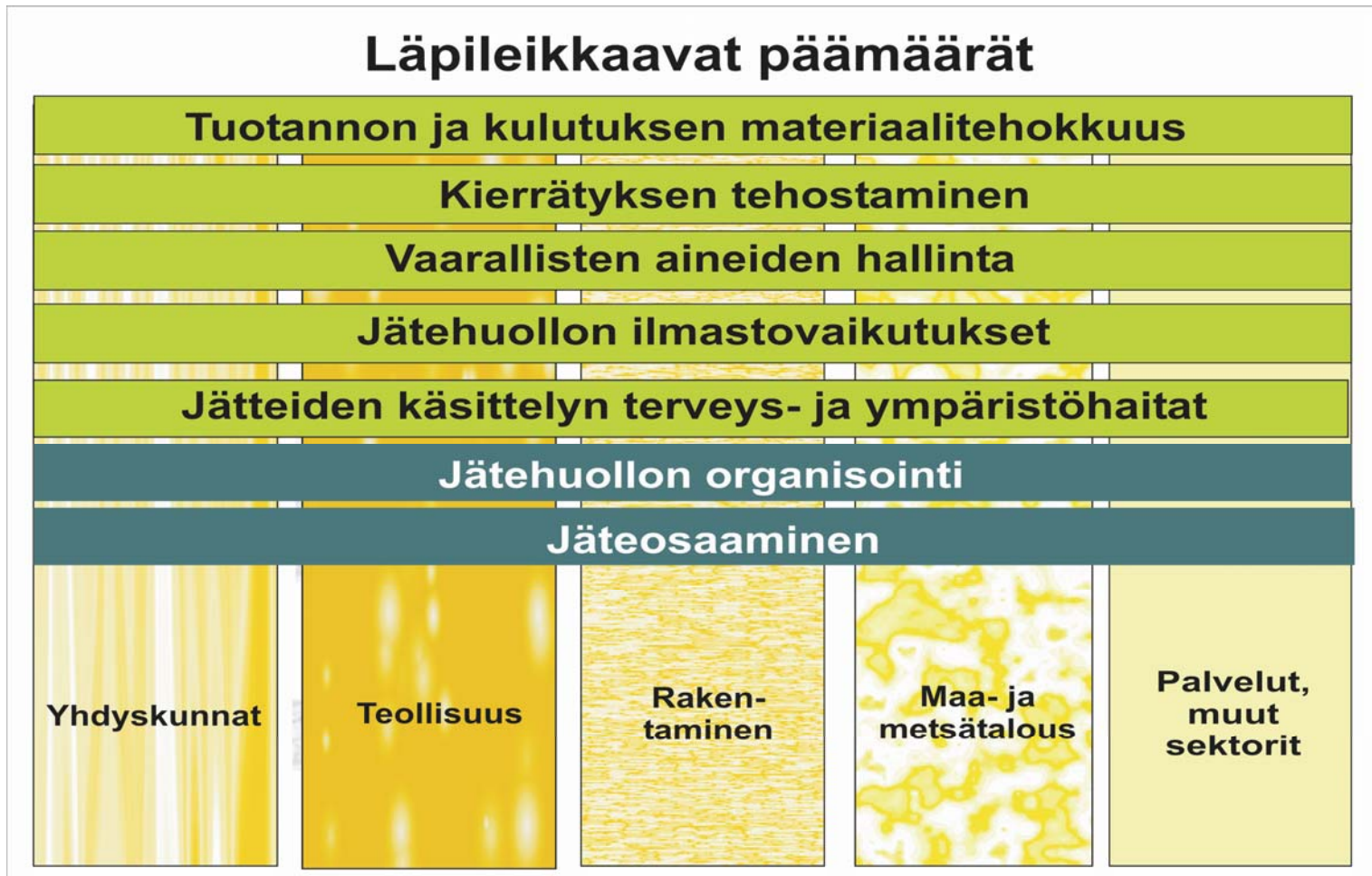
Jätteen
ympäristö- ja
terveyshaitat

Jätehuollon
ilmasto-
vaikutukset

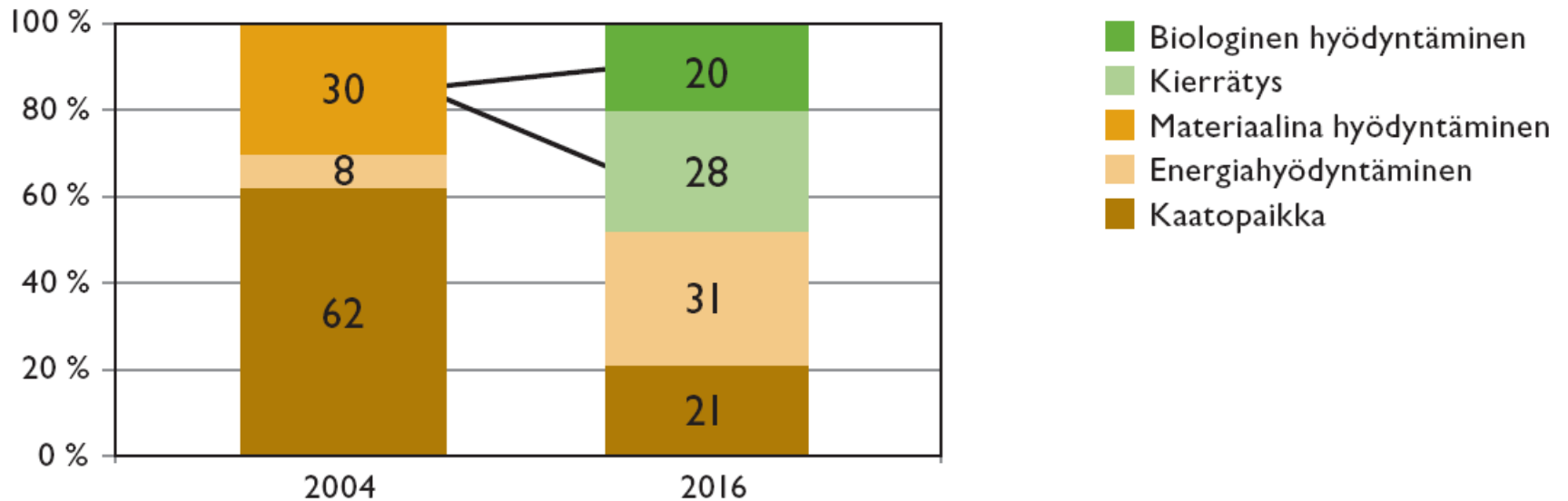
Yhdenm. ympäristönsuojelu
Ympäristöterveys

VALTSU

-
-
- **Valtakunnallinen jätesuunnitelma**

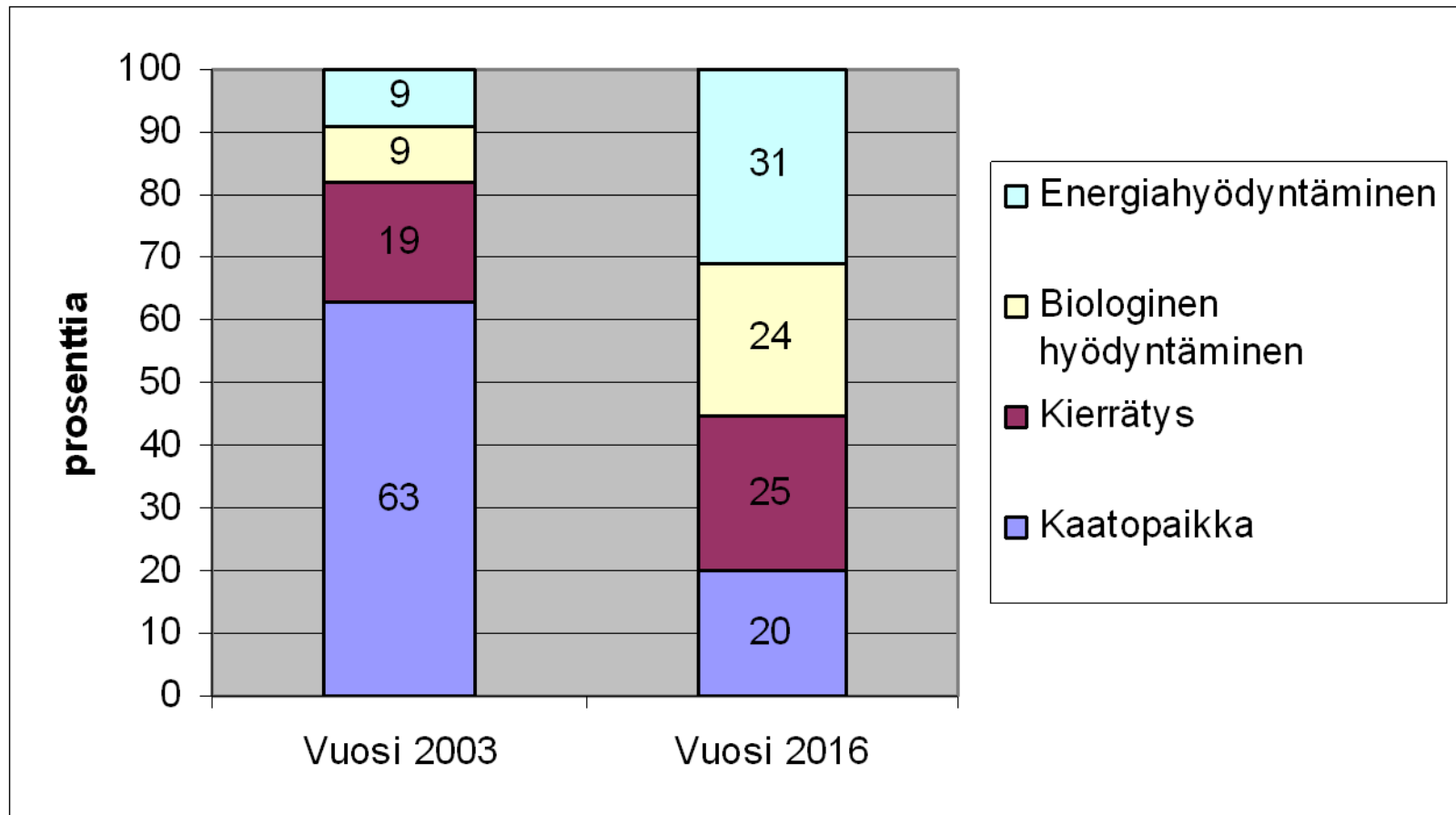


-
-
- Yhdyskuntajätteen hyödyntäminen ja käsittely



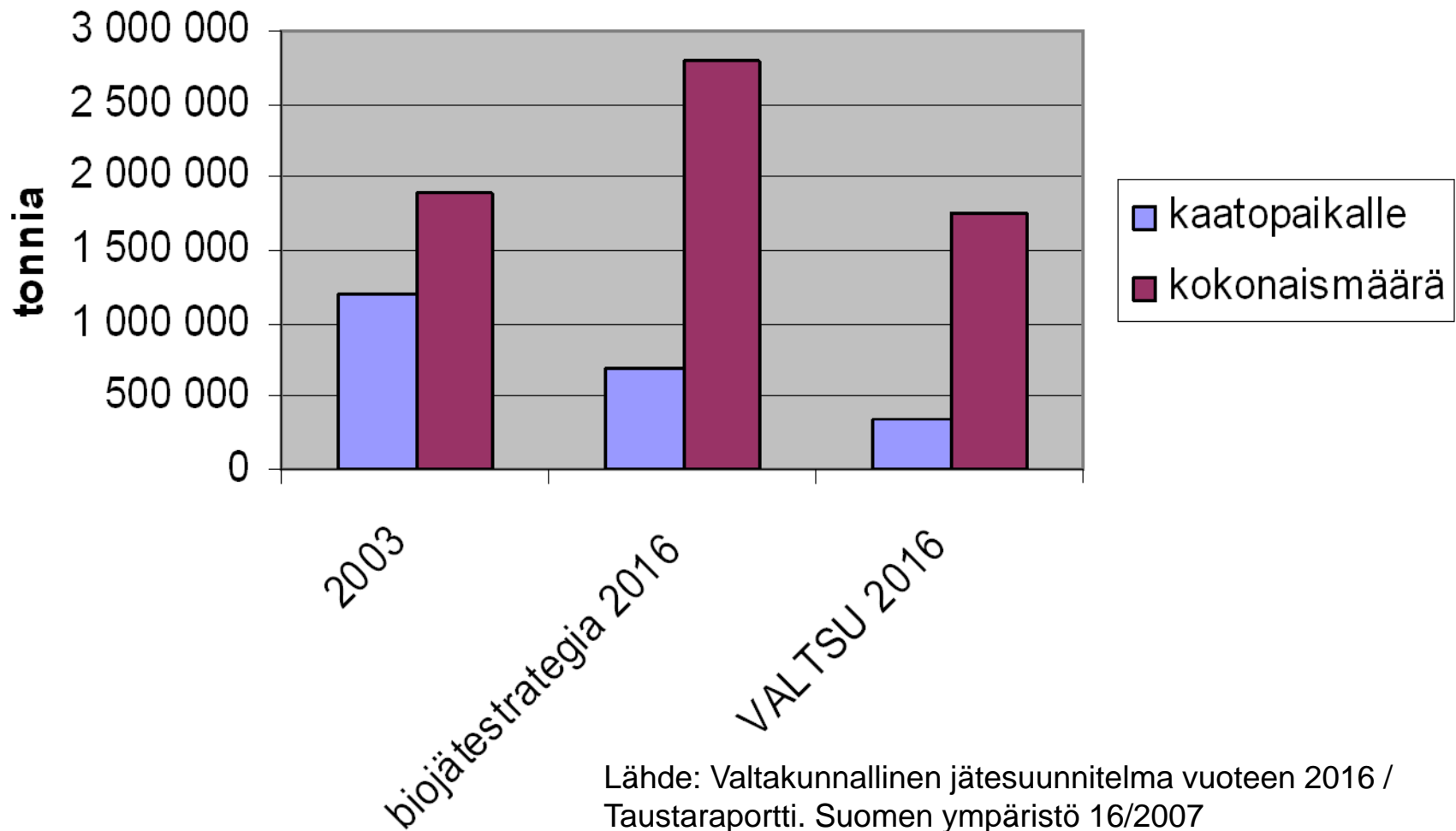
Lähde: Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016 /
Taustaraportti. Suomen ympäristö 16/2007

-
-
- Biohajoavan yhdyskuntajätteen hyödyntäminen



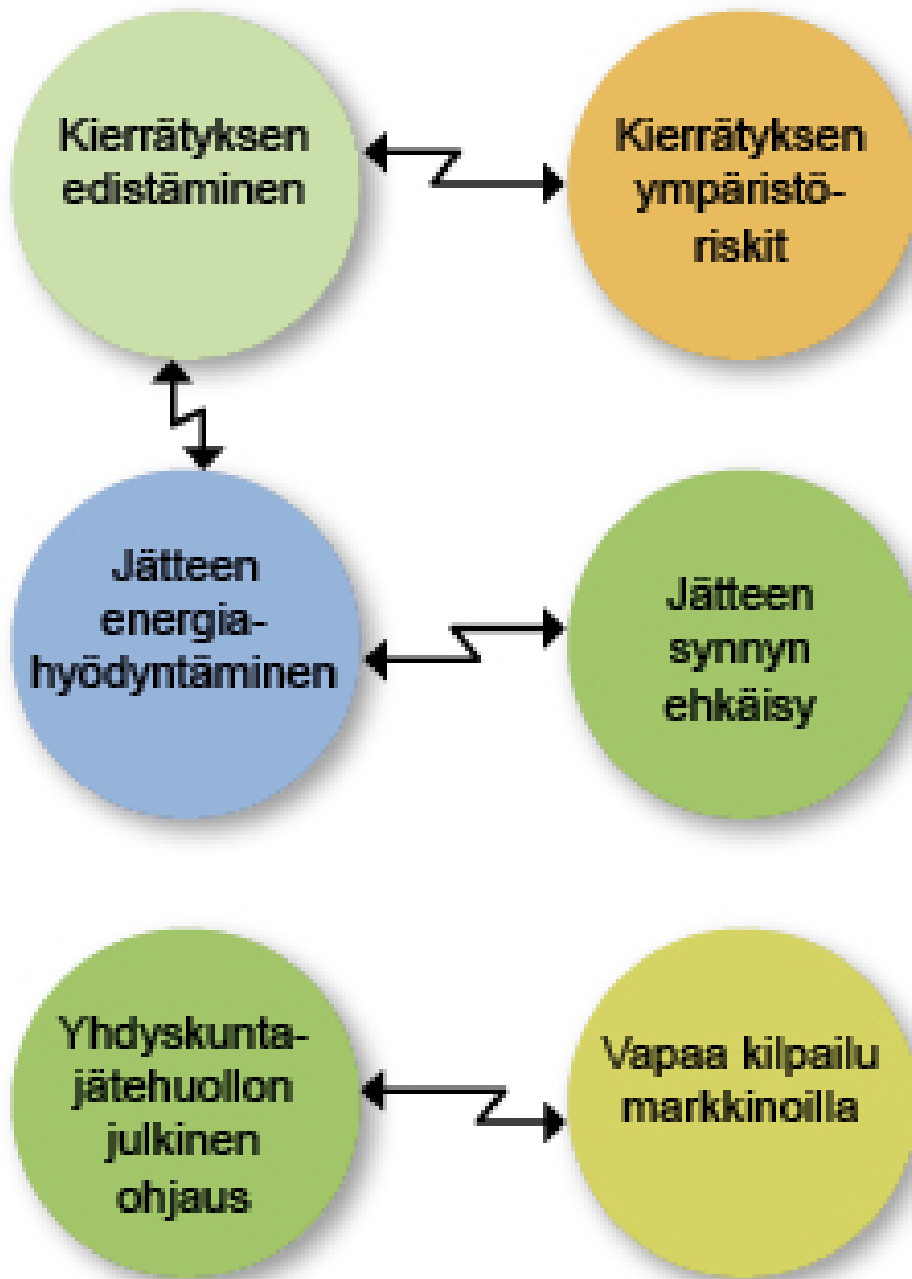
Lähde: Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016 / Taustaraportti. Suomen ympäristö 16/2007

- Biohajoavan yhdyskuntajätteen määrä





Konflikteja jätepolitiikassa



-
-
- Suomen jätteen synnyn ehkäisyohjelma osana uutta valtakunnallista jätesuunnitelmaa

1. Tuotannon ja kulutuksen materiaalitehokkuus

1.1.
Tuotteiden
materiaali-
tehokkuus

1.2.
Tuotannon
materiaali-
tehokkuus

1.3.
Rakentami-
sen
materiaali-
tehokkuus

1.4.
Kulutuksen
materiaali-
tehokkuus

-
-
- ## 2. Kierrätyksen tehostaminen

2.1. Tavoite: Uusiomateriaalien kysyntä kasvaa

2.2. Tavoite: Teollisuuden ja rakentamisen jätteiden kierrätys lisääntyy

2.3. Tavoite: Yhdyskuntajätteiden kierrätys kasvaa

2.4. Tavoite: Pakkausten kierrätystä ja uudelleenkäyttöä tehostetaan

-
-
- 3. Vaarallisten aineiden hallinta

3.1. Tavoite: Ehkäistään jätteiden haitallisuutta

3.2. Tavoite: Tehostetaan ongelmajätteiden talteenottoa ja hyödyntämistä

3.3. Tavoite: Varmistetaan jäteperäisten materiaalien hyödyntämisen haitattomuus

3.4. Tavoite: Kunnostetaan vaarallisilla aineilla pilaantuneen maan (PIMA) kohteet ekotehokkaasti

-
-
- 4. Jätehuollon ilmastovaikutukset

4.1. Tavoite: Lisätään kierrätykseen soveltumattoman jätteen käyttöä polttoaineena

4.2. Tavoite: Lisätään biokaasun talteenottoa ja tuotantoa jätteistä

-
-
- 5. Jätehuollon terveys- ja ympäristöhaitat

5.1. Tavoite: Jätteen käsittelylaitokset käyttävät parasta käyttökelpoista tekniikkaa

5.2. Tavoite: Erityisjätteiden jätehuollon tasoa yhtenäistetään

5.3. Tavoite: Yhdyskuntajätteistä aiheutuvia ympäristö-, terveys- ja viihtyvyyshaittoja vähennetään

-
-
- 6. Jätehuollon organisointi

6.1. Tavoite: Yhdyskuntajätehuollon tason jatkuva parantaminen turvataan

6.2. Tavoite: Kehitetään alueellista jätehuollon suunnittelua ja yhteistyötä

6.3. Tavoite: Parannetaan tuottajavastuujärjestelmien kannustavuutta ja kustannustehokkuutta

-
-
- 7. Jäteosaamisen kehittäminen

7.1. Tavoite: Jätehuollon, kierrätyksen ja materiaalitehokkuuden liiketoiminta vahvistuu ja kansainvälistyy

7.2. Tavoite: Jätehuollon ja materiaalitehokkuuden seurantatiedon tuottamista ja laatua parannetaan

-
-
- 8. Jätteiden kansainväliset siirrot

8.1. Tavoite: Jätteiden kansainväliset siirrot tapahtuvat valvotusti ja turvallisesti

- Tehostetaan kansallista viranomaistyötä (jättesiirtojen rajavalvonta)
- Jäteluokituksen ja jätteensiirtoasetuksen tulkinnan yhtenäistäminen

Jätteiden kansainvälisten siirtojen valvonta perustuu kansainvälisiin sopimuksiin ja säädöksiin:

- Baselin sopimus
- OECD:n päätös (C(2001)107/FINAL)
- EU:n jätteensiirtoasetus (EY 1013/2006)

-
-
- VALTSU-ehdotuksesta annetut lausunnot

Lausuntoja annettiin yhteensä 68 kpl (muut hallinnonalat, elinkeinoelämä, kuntasektori, jätehuollon toimijat ja järjestöt)

Lausunnot otetaan huomioon valmisteltaessa valtioneuvoston hyväksyttäväksi esitettävää valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2016

● ● ● Lausunnot (1): Yleistä

VALTSUun uutta lähestymistapaa, jolla pyritti löytämään yhtymäkohdat muuhun ympäristöpolitiikkaan (kuten kestäväan kulutukseen ja tuotantoon sekä kemikaalipolitiikkaan), kiiteltiin yleisesti lausunnoissa. Muutama kuitenkin katsoi, että pitäisi keskittyä puhtaasti jätehuollon kysymyksiin

Pilaantuneisiin maihin liittyviä toimenpiteitä pidettiin tarpeellisina

VALTSUun toivottiin lisäksi:

- määrällisiä tavoitteita, aikataulutusta
- jätteenkuljetuksien mukaan ottamista
- laajentamista koskemaan muitakin toimijoita kuin valtionhallintoa

● ● ● Lausunnot (2): Jätteenpolitto

Rinnakkaispolton edistäminen sai sekä tukea että kritiikkiä (mm. kierrätyskelpoisen jätteen poltto, jätehierarkia, lähtöoletukset)

AYK:t eivät voi rajoittaa polttohankkeiden vireille tuontia (YVAssa yksi hanke kerrallaan, mitoituksen arviointi vaikeaa, lupaviranomaiset eivät voi priorisoida rinnakkaispolttota -> huomio ALSUissa, taloudelliset ohjauskeinot hierarkian tukemiseksi?)

Tarvetta tuhkan ja kuonan jätehuollon ohjeille

Eri hyödyntämismuodot ja sijoittuminen markkinaehtoisesti

Elinkeinoelämä vastusti sähköveron tuen poistamista

Ehdotus jätteen energiahyödyntämisen kehittämissryhmän perustamiseksi

Muutokset jätteenpolittoasetukseen: mahdollisuus antaa tiukempia määräyksiä luvissa, puujätteen määritelmä, jätteestä kaasutettu tuotekaasu asetuksen ulkopuolelle

Vero jätteen poltolle

-
-
- **Lausunnot (3): Taloudelliset ohjauskeinot**

Luonnonvarojen käytön verotuksen selvittäminen jakaa mielipiteitä

Kuntien ja yksityisten kaatopaikkojen verokohtelun yhtenäistäminen sai paljon kannatusta

Jäteveron korotus jakoi mielipiteitä (porrastus jätteen haitallisuuden mukaan)

Jätevero tulisi tulouttaa jätehuollon kehittämiseen

Selvitettävä: juomapakkausten verotuksen muutoksen vaikutukset, taloudellisten ohjauskeinojen tarve materiaalikierrätyksen varmistamiseksi

-
-
- Lausunnot (4): Neuvonta

Materiaalitehokkuuden palvelukeskukselle riittävät varat (toiminta suunnattava yritysten lisäksi julkishallintoon, järjestöihin ja kuntiin)

Selkiinnytettävä neuvonnan vastuita, mikä kuuluu kunnan vastuulle (vrt. jätehuollon vastuut kunta – elinkeinoelämä) -> neuvonnan rahoitus, pk-yritysten neuvonta (ongelmajätteet: valvontaviranomaiset)

Kenen vastuulla jätteen synnyn ehkäisyn neuvonta, neuvonnalle vähimmäismäärä?

-
-
- Mahdollisia määrätavoitteita taustaraportin skenaarion pohjalta (1)

Yhdyskuntajäte: 1 % vähenemä vuosittain -> vuonna 2016 yhdyskuntajätettä n. 2,1 milj.t/v (400 kg/as)

Laitoskapasiteetti: v. 2016 n. 20-25

kompostointilaitosta, 6-7 jätteenpolttolaitosta, 15-25 rinnakkaispolttolaitosta sekä 30-40 kaatopaikkaa

Yhdyskuntajätteen materiaalikierrätys 28 %

Pakkausmuovin materiaalikierrätys 25 %

Haja-asutuksen lietteistä 90 % jäteveden puhdistuslaitoksille, väh. 10 % maatilojen biokaasulaitokseen, yhdyskuntalietteistä 90 % maanparannuskäyttöön, 10 % polttoon

-
-
- Mahdollisia määrätavoitteita taustaraportin skenaarion pohjalta (2)

Rakentamisen jätteistä 60 % hyödynnetään materiaalina ja energiana

V. 2016 maanrakentamisessa korvataan luonnonsoraa ja kalliomursketta teollisuuden ja kaivannaistuotannon jätteillä 5 % (n. 3-4 milj. t)

V. 2016 maataloudessa syntyvä lanta hyödynnetään 100%, josta 10 % maatilojen biokaasulaitoksissa. (Uusia usean tilan yhteisiä biokaasulaitoksia perustetaan 2 vuodessa, lisäksi muutamia pienempiä 1-2 tilan yhteisiä biokaasulaitoksia)

-
-
- VALTSU:n seuranta

VALTSU:lle laaditaan seurantaohjelma, johon sisältyvät indikaattorit sekä esitys ohjauskeinojen toteutumisen seuraamiseksi

- Kehitetään indikaattorit keskeisille VALTSU:n tavoitteille
- Lähtötason selvittäminen, raportoinnista sopiminen yhteistyötahojen kanssa
- Hyödynnetään olemassa olevia tiedonkeruujärjestelmiä

VALTSU:n taustaraportissa esitetty esimerkkejä mahdollisista indikaattoreista VALTSU:n eri tavoitteille

-
-
- Valtakunnallisen ja alueellisten suunnitelmien yhteensovittaminen

VALTSU

- Sisältää jätepolitiikan strategiset linjaukset ja tavoitteet sekä julkisen vallan ohjaukset ja toimenpiteet
- Luo puitteet jätealalle

ALSU

- Käytännön läheisiä
- Pyrkivät vaikuttamaan alueellisiin ratkaisuihin siten, että ne edistävät valtakunnallisia tavoitteita
- Keskeiset alueelliset jätehuollon ongelmakohdat ja kehittämistarpeet

HAASTEENA keskeisten toimijoiden sitouttaminen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

-
-
- Alueellinen yhteistyö

Oulun läänin ALSU /Pilot-SOVA (KAI, PPO): 2006-2007

Keski-Suomen ALSU (KSU): 2006-2007

Etelä- ja Länsi-Suomen ALSU yhteistyö (UUS, LSU, HAM, KAS, PIR, LOS): 2007-2009

Itä-Suomen ALSU (PKA, ESA, PSA): 2008-

Lapin ALSU (LAP): 2008-

-
-
- **Kansallisia materiaalitehokkuutta edistäviä ohjelmia**

Kuluttajapoliittinen ohjelma (2004-2007)

Kansallinen rakennuspoliittinen ohjelma (2003)

Ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelma (1998)

Korjausrakentamisen strategia (2007-2017) ->
toimenpideohjelma valmisteilla

Kestävän kulutuksen ja tuotannon kansallinen ohjelma
(KULTU) 2005 (väliraportti 2007)

Julkisia hankintoja ja niiden ympäristöystävällisyyttä
koskevan toimintaohjelman laatiminen käynnissä



Kiitos!

tarja-riitta.blauberg@ymparisto.fi

www.ymparisto.fi/jatesuunnitelma